

พฤติกรรมของผู้สูงอายุในการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค กรณีศึกษาตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

นิชานาถ สุชาติพงศ์, บุปผาชาติ แต่งเกลี้ยง, กิตติศักดิ์ แสงทอง และ มัลลิกา อินพรหม

สาขาการจัดการ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80110

bupphachat.t@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรของผู้สูงอายุที่ใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คและเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้สูงอายุ ตำบลชะมายอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างจำนวน 330 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS เพื่อใช้ในการหาค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 191 คน มีอายุระหว่าง 60 - 64 ปี สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสถานภาพสมรส ปัจจุบันอาศัยอยู่กับคู่สมรส มีอาชีพค้าขาย โดยแหล่งของรายได้มาจากตนเอง มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท และความพึงพอใจของรายได้อยู่ในความพอใช้ รูปแบบการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่นิยมใช้ Line (ไลน์) โดยเฉลี่ยใช้สัปดาห์ละ 10 - 20 ชั่วโมง มักจะเล่นในช่วงเวลา 11.00 - 14.00 น. มีวัตถุประสงค์เพื่อการติดต่อสื่อสารเป็นส่วนใหญ่ และส่วนใหญ่ใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คมาเป็นระยะเวลา 1 ปี ทางด้านพฤติกรรมการคุยในห้องสนทนา มีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจดังนี้ เพื่อติดต่อสื่อสารกับลูกหลานและญาติพี่น้องอยู่ในระดับมาก ซึ่งการเปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคล ระดับการศึกษา อาชีพ แหล่งของรายได้ รายได้ ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค, พฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้สูงอายุ, ปัจจัยการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค

บทนำ

สถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศไทยในช่วง พ.ศ. 2503 - 2568 โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทยพบว่า จำนวนประชากรผู้สูงอายุตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุ (ประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป) 1.5 ล้านคน คิดเป็น 5.4% ของประชากรทั้งหมด และจากการประมาณการจำนวนประชากรผู้สูงอายุคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 10 เท่าในปี พ.ศ. 2568 เป็น 14 ล้านคน หรือคิดเป็น 20% ของประชากรทั้งหมด [1] จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติโดยการสำรวจประชากรผู้สูงอายุของประเทศไทย ซึ่งได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมกันทั่วประเทศในเดือน มิถุนายน ถึง สิงหาคม พ.ศ. 2557 พบว่ามีจำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยในปี 2537 มีผู้สูงอายุคิดเป็น 6.8% ของประชากรทั้งหมด ปี 2545 และปี 2550 เพิ่มขึ้นเป็น 9.4% และ 10.7% ตามลำดับ และในปี 2554 เพิ่มขึ้นเป็น 12.2% และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 6.8% ในปี 2537 เป็น 14.9% ในปี 2557 หรืออาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในอาเซียนที่เข้าสู่สังคมของผู้สูงวัย (Aging Society) การเป็นสังคมสูงวัย คือ การที่มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น (มากกว่า 10% ของประชากรทั้งหมด) ในขณะที่วัยเด็กและวัยแรงงานลดน้อยลง จึงส่งผลกระทบต่อสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ทำให้ต้องมีการจัดระบบการดูแลผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

นอกจากนี้จากการสำรวจจำนวนผู้สูงอายุของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปี 2558 ของภาคใต้ ทั้ง 14 จังหวัด พบว่าจังหวัดนครศรีธรรมราชมีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุดในภาคใต้ มีจำนวนผู้สูงอายุ 221,993 คน อันเป็นผลมาจากมีขนาดของพื้นที่มากที่สุดใภาคใต้ คือ 9,942.50 ตารางกิโลเมตร [2,3] ประกอบด้วย 23 อำเภอ และอำเภอที่มีขนาดพื้นที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ อำเภอทุ่งสง มีพื้นที่ 1,041.999 ตารางกิโลเมตร

จากสภาวะที่เปลี่ยนแปลงของครอบครัวในยุคปัจจุบันส่งผลให้ผู้สูงอายุนั้น ต้องอยู่ห่างจากลูกหลาน ไม่ว่าจะเป็นอันเนื่องมาจากลูกหลานต้องศึกษาต่อในพื้นที่ห่างไกลและการเดินทางไปทำงานต่างถิ่น หรือขนาดของครอบครัวเล็กลงโดยการแยกตัวออกจากครอบครัวใหญ่มาใช้ชีวิตเป็นครอบครัวเล็กๆ จึงส่งผลให้ผู้สูงอายุจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการติดต่อสื่อสาร โดยการหันมาใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากขึ้นเพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการใช้สื่อใหม่ เพื่อการพูดคุยสื่อสารที่เป็นลักษณะเครือข่ายออนไลน์มากขึ้นดังนั้นการใช้สื่อใหม่ผ่านโซเชียลมีเดียในโทรศัพท์มือถือซึ่งจะมีโปรแกรมประยุกต์ต่างๆ มากมาย ได้แก่ การใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) สไกป์ (Skype) การใช้โปรแกรมไลน์ (Line) และการใช้อีเมล (E-mail) เป็นต้น ผู้สูงอายุต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการสื่อสารเพื่อที่จะเปิดรับเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อใช้ในการประกอบธุรกิจของตนเองหรือของลูกหลาน หรือแม้กระทั่งติดต่อสื่อสารกับผู้ที่อยู่ห่างไกล และการติดตามข่าวสารที่ง่ายกว่าเก่า เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นโครงสร้างสังคมที่ประกอบด้วยโหนดต่างๆ เชื่อมต่อกัน ซึ่งแต่ละโหนดที่เชื่อมโยงกันก็อาจมีความสัมพันธ์กับโหนดอื่นๆ ด้วย โดยอาจมีระดับความสัมพันธ์กันที่ความซับซ้อน มีเป้าหมาย ดังนั้นเครือข่ายสังคมออนไลน์จึงหมายถึง การที่มนุษย์สามารถเชื่อมโยงถึงกัน ทำความรู้จักกัน สื่อสารถึงกันได้โดยผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งหาจากเว็บไซต์ที่เรียกว่าเป็นเว็บเครือข่ายสังคมออนไลน์

ด้วยเหตุผลดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษา พฤติกรรมของผู้สูงอายุในการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค และปัจจัยที่ส่งผลในการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้สูงอายุ ในพื้นที่ตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ผู้สูงอายุนิยมใช้ พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการเอง และนำมาพัฒนาในการสร้างสังคมและการสื่อสารผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ ตำบลชะมาย อำเภอ ทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้สูงอายุเขตพื้นที่ ตำบลชะมาย อำเภอ ทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ ตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีจำนวน 1,729 คน

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเท่ากับ 330 คน คำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) [4] โดยกำหนดให้มีระดับความเชื่อมั่น 95%

เครื่องมือในการวิจัยหรือผลทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งสามารถแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะส่วนบุคคลเกี่ยวกับการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค ซึ่งประกอบด้วยคำถามจำนวน 9 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค ซึ่งประกอบด้วยคำถามจำนวน 6 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในการสื่อสารในการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค จำนวนคำถาม 15 ข้อ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านพฤติกรรมในการคุยในห้องสนทนา จำนวนคำถาม 3 ข้อ ด้านพฤติกรรมการใช้งาน จำนวนคำถาม 6 ข้อ ด้านพฤติกรรมการใช้ประโยชน์ จำนวนคำถาม 6 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนทบทวนแนวคิด ทฤษฎี อาทิเช่น แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค แนวคิดเกี่ยวกับเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ แนวคิดและทฤษฎีด้านสังคม และเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อนำประเด็นมาประกอบการสร้างกรอบแนวคิดวิจัย

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของเนื้อหาและความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามที่ได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปทดสอบตามความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามไปทดสอบกับผู้สูงอายุที่ใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คในพื้นที่ ตำบลปากแพรก จำนวน 30 คน โดยไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทดสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม

5. นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบมาปรับปรุงแก้ไขรายละเอียด เพื่อให้มีความถูกต้องและเหมาะสมกับผู้ตอบแบบสอบถาม วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง 330 คน ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS (Statistical Package for Science) สำหรับคำนวณสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูลและการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive) ใช้บรรยายลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยระบุค่าข้อมูลเป็นร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ความถี่ (Frequency) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD, Standard Deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

2.1 ค่า T (T - Test) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2.2 ค่า F (F - test) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 2 กลุ่ม โดยใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2.3 การวิเคราะห์ความแปรปรวน Independent - Sample T Test เพื่อทำการทดสอบความแตกต่างของตัวแปรอิสระ 2 กลุ่มที่มีผลต่อความแตกต่างของค่าแปรตามโดยใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2.4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Anova) เพื่อทำการทดสอบความแตกต่างของตัวแปรอิสระที่มีตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไปที่มีผลต่อความแตกต่างของค่าแปรตามโดยใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 57.9 และเพศชาย จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 42.1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 60 - 64 ปี จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 60.3 ระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 สถานภาพสมรส จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 63.6 ปัจจุบันอาศัยอยู่กับคู่สมรส จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 มีอาชีพค้าขาย จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 แหล่งของรายได้มาจากตนเอง จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 68.8 มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 และความเพียงพอของรายได้อยู่ในความพอใช้ จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 85.5 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	139	42.1
หญิง	191	57.9
อายุ		
60 – 64 ปี	199	60.3
65 – 69 ปี	118	35.8
70 – 74 ปี	11	3.3
75 – 79 ปี	2	0.6
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ อ่านและเขียนได้	19	5.8
ประถมศึกษา	198	60.0
มัธยมศึกษา	63	19.1
อนุปริญญาตรี	9	2.7
ปริญญาตรี	41	12.4
สถานภาพ		
โสด	31	9.4
สมรส	210	63.6
หย่าร้าง	35	10.6
หม้าย	54	16.4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้สูงอายุ ตำบลชะมาย อำเภอกงสูง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้สูงอายุ ตำบลชะมาย อำเภอกงสูง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วยปัจจัยด้านพฤติกรรมการคุยในห้องสนทนา ด้านพฤติกรรมการใช้งานและด้านพฤติกรรม การใช้ประโยชน์ แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตารางที่ 2 - 5

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้สูงอายุ ตำบลชะมาย อำเภอกงสูง จังหวัดนครศรีธรรมราชด้านพฤติกรรมการคุยในห้องสนทนาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.08) ด้านพฤติกรรมการใช้งาน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 1.63) และด้านพฤติกรรมการใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.61) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของข้อมูลพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้สูงอายุ ตำบล ชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมทุกด้าน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้สูงอายุ ตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านพฤติกรรมการคุยในห้องสนทนา	3.08	0.73	ปานกลาง
2. ด้านพฤติกรรมการใช้งาน	1.63	0.40	น้อย
3. ด้านพฤติกรรมการใช้ประโยชน์	2.61	0.53	ปานกลาง
รวม	2.44	0.55	น้อย

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความพึงพอใจของพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้สูงอายุ ตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านพฤติกรรมการคุยในห้องสนทนาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.08) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความพึงพอใจ ดังนี้ เพื่อติดต่อสื่อสารกับลูก หลานและญาติพี่น้อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.53) เพื่อติดต่อสื่อสารกับเพื่อน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.18) และเพื่อติดต่อสื่อสารกับบุคคลทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.52) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของข้อมูลพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้สูงอายุ ตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านพฤติกรรมการคุยในห้องสนทนา

ด้านพฤติกรรมการคุยในห้องสนทนา	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับความพึงพอใจ
1. เพื่อติดต่อสื่อสารกับลูก หลานและญาติพี่น้อง	3.53	0.796	มาก
2. เพื่อติดต่อสื่อสารกับเพื่อน	3.18	0.828	ปานกลาง
3. เพื่อติดต่อสื่อสารกับบุคคลทั่วไป	2.52	0.879	ปานกลาง
รวม	3.08	0.834	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับความพึงพอใจของพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้สูงอายุ ตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านพฤติกรรมการใช้งานในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 1.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจดังนี้ เขียนแสดงความคิดเห็น (Post) ในกระดานข้อความ (Wall) อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 1.80) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่างๆ (Share) อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 1.78) อัปโหลดรูปของตนเองและ Tag ให้เพื่อนหรือคนรู้จัก อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 1.59) เล่นเกมส์กับเพื่อนคนรู้จัก อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X}$ = 1.11) การหาข้อมูลข่าวสารในสิ่งที่ตนเองชอบหรือสนใจ (Fan page) อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.14) และซื้อ - ขายสินค้า อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X}$ = 1.38) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้สูงอายุ ตำบลชะมาย อำเภอกู่สูง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านพฤติกรรมการใช้งาน

ด้านพฤติกรรมการใช้งาน	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับความพึงพอใจ
1. เขียนแสดงความคิดเห็น (Post) ในกระดานข้อความ	1.80	0.732	น้อย
2. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่างๆ	1.78	0.650	น้อย
3. การอัปโหลดรูปตนเองและ Tag ให้เพื่อนหรือคนรู้จัก	1.59	0.718	น้อย
4. เล่นเกมส์กับเพื่อนคนรู้จัก	1.11	0.331	น้อยที่สุด
5. การหาข้อมูลข่าวสารในสิ่งที่ตนเองสนใจ (Fan page)	2.14	0.901	น้อย
6. ช้อป - ขายสินค้า	1.38	0.730	น้อยที่สุด
รวม	1.63	0.677	น้อย

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับความพึงพอใจของพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้สูงอายุ ตำบลชะมาย อำเภอกู่สูง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านพฤติกรรมการใช้ประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เพื่อประโยชน์ในด้านการนำข้อมูลข่าวสารในการตัดสินใจ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.49) เพื่อประโยชน์ในการหาข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.48) เพื่อประโยชน์ในการแสดงออกด้านความคิดเห็นของตัวเอง อยู่ในระดับที่น้อย ($\bar{X}$ = 1.70) เพื่อประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนและบุคคลอื่นๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.52) และเพื่อประโยชน์ในการใช้เวลาว่าง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.87) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้สูงอายุ ตำบลชะมาย อำเภอกู่สูง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านพฤติกรรมการใช้ประโยชน์

ด้านพฤติกรรมการใช้ประโยชน์	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับความพึงพอใจ
1. เพื่อประโยชน์ในด้านการนำข้อมูลข่าวสารไปช่วยในการตัดสินใจ	2.49	0.848	น้อย
2. เพื่อประโยชน์ในการหาข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย	2.48	0.962	น้อย
3. เพื่อประโยชน์ในการแสดงออกด้านความคิดเห็นของตนเอง	1.70	0.766	น้อย
4. เพื่อโพสรูปและเรื่องราวตนเอง	1.62	0.755	น้อย
5. เพื่อประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนและบุคคลอื่นๆ	3.52	0.962	มาก
6. เพื่อประโยชน์ในการใช้เวลาว่าง	3.87	0.980	มาก
รวม	2.61	0.879	ปานกลาง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 330 คน สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 191 คน และเพศชาย จำนวน 139 คน มีอายุระหว่าง 60 - 64 ปี สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา สถานภาพสมรส ปัจจุบันอาศัยอยู่กับคู่สมรส มีอาชีพค้าขาย โดยแหล่งของรายได้มาจากตนเอง มีรายได้ไม่น้อยกว่า 10,000 บาท และความเพียงพอของรายได้อยู่ในความพอใช้

2. ผลการวิเคราะห์รูปแบบการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้สูงอายุ ตำบลชะมาย อำเภอกงสูง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้ใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค จำนวน 330 คน ส่วนใหญ่นิยมใช้ Line (ไลน์) โดยเฉลี่ยใช้สัปดาห์ละ 10 - 20 ชม. มักจะเล่นในช่วงเวลา 11.00 - 14.00 น. ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการติดต่อสื่อสารเป็นส่วนใหญ่ และส่วนใหญ่ใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คมาเป็นระยะเวลา 1 ปี

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คของผู้สูงอายุ ตำบลชะมาย อำเภอกงสูง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมมีความพึงพอใจน้อย โดยด้านพฤติกรรมการใช้ในห้วงสนทนา มีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านพฤติกรรมการใช้งาน มีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และด้านพฤติกรรมการใช้ประโยชน์ มีระดับความพึงพอใจ ด้านพฤติกรรมการใช้ประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลข่าวสารในการตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย เพื่อประโยชน์ในการหาข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย อยู่ในระดับน้อย เพื่อประโยชน์ในการแสดงออกด้านความคิดเห็นของตนเองอยู่ในระดับน้อย เพื่อประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนและบุคคลอื่นๆ อยู่ในระดับมาก และเพื่อประโยชน์ในการใช้เวลาว่างอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ยังพบว่าเพศที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คไม่แตกต่างกัน อายุที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คไม่แตกต่างกัน ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อที่แตกต่างกัน โดยที่ผู้สูงอายุที่ไม่ได้เรียนหนังสือแต่อ่านออกเขียนได้ มีผลต่อพฤติกรรมแตกต่างกับผู้ที่มีการศึกษามัธยมศึกษาและปริญญาตรี ส่วนผู้ที่จบระดับการศึกษาประถมศึกษาที่มีพฤติกรรมที่แตกต่างกับผู้ที่จบระดับปริญญาตรี และผู้ที่จบระดับมัธยมศึกษาที่มีพฤติกรรมการใช้สื่อที่แตกต่างกับผู้ที่จบระดับปริญญาตรี และผู้ที่จบระดับอนุปริญญาจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกับผู้ที่จบระดับปริญญาตรี ด้านสถานภาพที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อ ไม่แตกต่างกัน และปัจจุบันผู้สูงอายุอาศัยอยู่กับใครส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คไม่แตกต่างกัน ด้านอาชีพที่แตกต่างมีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คที่แตกต่างกันโดยที่ผู้ที่ไม่ได้ทำงาน มีผลต่อพฤติกรรมที่แตกต่างกับข้าราชการบำนาญ ข้าราชการบำนาญมีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คแตกต่างกับเกษตรกรค้าขายและรับจ้าง ด้านรายได้ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คที่แตกต่างกันโดยผู้ที่มีแหล่งรายได้จากตนเองจะมีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คที่แตกต่างกับแหล่งรายได้จากเงินบำนาญ ผู้ที่มีรายได้จากทรัพย์สินเดิมจะมีพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คที่แตกต่างกับแหล่งรายได้จากเงินบำนาญ และผู้ที่มีรายได้จากบุตรหลานแตกต่างกันกับผู้ที่มีรายได้จากเงินบำนาญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ [5] ศึกษาแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า คนวัยทำงานที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกัน ในด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีต่อพฤติกรรมการใช้สื่อที่แตกต่างกันโดยที่ผู้ที่มีรายได้ไม่น้อยกว่า 10,000 บาท มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คที่แตกต่างกับกลุ่มที่มีรายได้ 10,001 - 20,000 บาท 20,001 - 30,000 และ 30,001 - 40,000 ส่วนผู้ที่มีรายได้ 10,001 - 20,000 จะมีพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คที่แตกต่างกับกลุ่มที่มีรายได้ 20,001 - 30,000 บาท ในด้านความเพียงพอของรายได้ที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ [6] กล่าวว่า เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาและรายได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และกลุ่มตัวอย่างของคนทำงานในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศอายุการศึกษา รายได้แตกต่างกันมีการแสดงพฤติกรรมการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนอาชีพที่แตกต่างกันมีการแสดงพฤติกรรมการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ [7] ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นและพฤติกรรมเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ตกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าระดับรายได้ อาชีพและการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมใช้อินเทอร์เน็ต

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่นิยมใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คในด้านการติดต่อลูกหลาน ในด้านการหาข้อมูลข่าวสารที่สนใจและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ พร้อมทั้งค้นหาและได้รับข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย ดังนั้น หน่วยงานจากภาครัฐบาลไม่ว่าจะเป็นจากกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานประกันสังคม หรือหน่วยงานอื่นๆ ควรใช้ช่องทางโซเชียลเน็ตเวิร์ค เป็นช่องทางสื่อกลางในการส่งข้อมูลไปยังผู้สูงอายุซึ่งสามารถกระทำได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องและประหยัดค่าใช้จ่าย

ข้อเสนอแนะ

1. ประเด็นการวิจัยที่ควรได้รับการศึกษาวิจัยต่อเนื่องจากงานวิจัยนี้ได้แก่ เรื่อง ช่องทางการสื่อสาร ระหว่างหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ กับสังคมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นแนวทางในการกระจายข้อมูลข่าวสารไปสู่ผู้สูงอายุได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย
2. ควรมีการสำรวจหรือศึกษาทัศนคติความพึงพอใจของผู้สูงอายุในการรับข้อมูลข่าวสารผ่านทางช่องทางสื่อออนไลน์ อย่างสม่ำเสมอเพื่อที่จะได้ทราบความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุ

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนผู้สูงอายุใน ตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทุกท่านที่ให้ความกรุณาในการให้ข้อมูลและให้ความร่วมมือในการทำแบบสอบถาม

บรรณานุกรม

- [1] สถาบันเวชศาสตร์. ตัวชี้วัดแนวทางและประเด็นการตรวจราชการกลุ่มวัยผู้สูงอายุปี 2559. สืบค้นเมื่อ 7 เมษายน 2560 จาก <http://agingthai.dms.moph.go.th/agingthai/download.pdf>.
- [2] ศูนย์สารสนเทศเพื่อการบริหารและงานปกครอง. กรมการปกครอง. กระทรวงมหาดไทย. สืบค้นเมื่อ 7 เมษายน 2560 จาก <https://th.wikipedia.org/wiki>.
- [3] กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. จำนวนผู้สูงอายุของภาคใต้ 14 จังหวัด. สืบค้นเมื่อ 7 เมษายน 2560 จาก www.msociety.go.th/main.php?filenameindex.
- [4] ประสพชัย พสุนนท์. สถิติธุรกิจ. ศูนย์วิทยบริการ. สถาบันเทคโนโลยีไทย - ญี่ปุ่น, กรุงเทพฯ, 2553.
- [5] ภัทรา เรืองสวัสดิ์. รูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ, 2553.
- [6] ปณิชา นิตมณฑล. พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของคนในวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระ คณะนิเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพฯ, 2557.
- [7] อรุมา ศรีสุทธิพันธ์. ความคิดเห็นและพฤติกรรมเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ตกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ, 2545.